

Rikslottachefens tal vid högvaktsavlösningen på Stockholms slott då Försvarsmakten högtidlighöll Svenska Lottakårens 100-åriga historia – 7 september 2024

Lottor, och alla ni andra.

Svenska Lottakåren har i nu 100 år bidragit till att stärka vår svenska beredskap. Vår grundare Tyra Wadner samlade 10 september 1924 28 kvinnor som blev de första lottorna i Sverige. I deras spår har hundratusentals kvinnor genom åren engagerat sig för att på olika sätt bidra till att försvara de värden som vårt samhälle vilar på.

Från allra första början har vi lottor stöttat vårt militära försvar. Då, på 20-talet, var fokus att stötta Landstormen ekonomiskt. Lottor stod också för matlagningen vid många av Landstormens övningstillfällen. Redan vid pingst 1925 hade vi tillräckligt med medel för att anordna en övning på Gotland med 250 deltagare – båtbiljett och mat inkluderat.

Men allteftersom omvärldsläget försämrades öppnades nya möjligheter för oss lottor då man omprövade vilka uppgifter en kvinna kan ha i krig. Redan 1935 fick vi vår första krigsrelaterade uppgift då lottor utbildades i gastjänst. Många lottor tjänstgjorde som luftbevakare. De spanade efter fientligt flyg från luftbevakningstorn och dessa kvinnor fick dessutom vapenutbildning. Vi utbildades i expeditionstjänst, sjukvård, ledarskap och förplägnadstjänst. Stabsarbete och förplägnad är än idag våra huvudkompetenser.

När Hemvärnet bildades 1940 fanns Lottakåren där som en naturlig samarbetspartner och nya lottakårer växte fram där Hemvärn organiserades runt om i Sverige. Lottor klev in i befattningar kopplade till förplägnads-, expeditions- och materielltjänst. Och många tidiga hemvärnsmän mötte lottor på Hemvärnets stridsskola där de ansvarade för bland annat matlagningen.

Många var de kvinnor som under andra världskriget genom lottakåren tjänstgjorde i försvaret, en möjlighet som också öppnade dörren till en yrkeskarriär efter krigsslutet. Genom vår verksamhet bidrog vi till att öka jämställdheten i praktiken även om vi under de tidiga åren inte uttalat hade fokus på just jämställdhet. Vi blev en samlande kraft för kvinnor i alla åldrar, med olika bakgrund, men med en stark vilja att bidra och på så sätt hjälpte vi till att suddas ut sociala skiljelinjer. I lottarörelsen samlas vi kvinnor kring ett gemensamt engagemang för vårt försvar.

Som idag enda frivilliga försvarsorganisation med enbart kvinnor som medlemmar är vi stolta över att genom åren bidragit till att inspirera kvinnor att engagera sig för vårt gemensamma försvar. Idag är Försvarsmakten en arbetsplats öppen för kvinnor, värnplikten är könsneutral och unga kvinnor och män kallas in till mönstring och grundutbildning på lika villkor. Men fortfarande ser vi behov av att inspirera just kvinnor att se värnplikten som en möjlighet. Hos oss i Svenska Lottakåren får unga kvinnor i vår ungdomsverksamhet en möjlighet att i en trygg miljö stärka sig själv och inspireras av andra kvinnor som gjort värnplikten.

Idag lever vi återigen i en orolig värld med konflikter som hotar vår säkerhet. Vi lottor bidrar idag, precis som då, till att stärka Sveriges beredskap i hela vårt totalförsvar. Året runt gör lottor insatser i vardagen som bidrar till att hela samhället står mer robust inför det som hotar oss. Vi tar aktivt ställning för att vi vill vara

med och bidra när vårt samhälle utsätts för påfrestningar. Vi lottor är redo att bistå på det sätt som vi kan, precis som vi alltid har gjort, oavsett hur omvärldsläget sett ut.

Jag vill rikta ett tack till Försvarsmakten inklusive Hemvärnet för ett gott samarbete under de 100 år som gått och ser fram emot ett fortsatt gott partnerskap framåt.

Jag vill också tacka Paul Becker för jubileumsmarschen som vi idag kommer få höra spelas för första gången.

Tack.